

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp
Septembercirculaire 2023
gemeentefonds

Zaaknummer
3649476

Uw kenmerk

Datum
10 oktober 2023

Geachte leden van de gemeenteraad,

In deze raadsbrief informeren wij u over de actuele ontwikkelingen als gevolg van de septembercirculaire 2023 van het gemeentefonds. Deze circulaire is gebaseerd op de Miljoenennota 2024 van het Rijk. Op hoofdlijnen wordt ingegaan op de inhoudelijke ontwikkelingen en/of financiële consequenties die voortvloeien uit deze circulaire ten opzichte van de meicirculaire 2023. In de bijlage treft u een uitgebreide toelichting aan.

Beleidsbegroting 2024 - 2027 op basis van meicirculaire 2023

Deze brief volgt zoals gebruikelijk in het proces ná de afronding van de Beleidsbegroting 2024-2027 in ons college. Deze begroting kent een positief beeld voor de jaren 2024 tot en met 2025 en een negatief beeld voor de jaren 2026 en 2027. De Beleidsbegroting is gebaseerd op de meicirculaire 2023. Dit is ook de (minimale) verplichting in het kader het provinciaal toezicht. Wij vinden het van belang u te informeren over de effecten van de septembercirculaire 2023, zodat u zich een zo actueel mogelijk financieel beeld kunt vormen.

Effect septembercirculaire 2023 op begroting 2023/2024 e.v.

De doorrekening van de septembercirculaire 2023 leidt tot het volgende financieel effect voor de begrotingsjaren (* € 1.000; - = nadeel):

	- = nadeel; bedragen (* € 1.000)				
	2023	2024	2025	2026	2027
Totaal financieel effect septembercirculaire 2023:	2.034	-179	-343	-180	-316

Actualisatie begrotingsjaar 2023

De verhoging van de gemeentefondsuitkering in 2023 met ruim € 2,2 miljoen komt door meerdere effecten. In de Beleidsbegroting 2024-2027 hebben we, op basis van de meicirculaire 2023, een structurele stelpost BTW-compensatiefonds (BCF) opgenomen van circa € 1,56 miljoen jaarlijks (zie paragraaf 3.3 van de Beleidsbegroting). Nu is in de septembercirculaire 2023 een inschatting door het Rijk voor 2023 gemaakt van de declaraties door gemeenten bij het BCF. Er wordt landelijk een onderschrijding ten opzichte van plafond (=lager bedrag aan declaraties) verwacht, hetgeen voor Hengelo een voorschot (hogere gemeentefondsuitkering) betekent van bijna € 1,77 miljoen. Daarnaast is er sprake van hoeveelheidsverschillen bij verschillende verdeelmaatstaven, de afrekening 2022 van de suppletie-uitkering integratie sociaal domein, extra middelen voor de LHBTI beleid Regenboogsteden en een hoger wettelijk minimumloon voor WSW-medewerkers. Voor deze laatste 2 onderdelen worden lagere baten respectievelijk hogere lasten geraamd in begrotingsprogramma 6. De raming van de gemeentefondsuitkering vindt plaats in begrotingsprogramma 9. Per saldo is er sprake van een voordeel van ruim € 2 miljoen in 2023. De mutaties op basis van de septembercirculaire 2023 zijn voor 2023 verwerkt in de 2e Beleidsrapportage 2023 (zaaknummer: 3646765).

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

Vanaf 2026 grote onzekerheden gemeentefinanciën

Zoals in de Beleidsbegroting 2024-2027 aangegeven hebben we vanaf 2026 te maken met grote onzekerheden wat betreft de gemeentefinanciën. De grootste inkomstenbron van onze gemeente, het gemeentefonds, is erg afhankelijk van de financieringssystematiek van het rijk. In 2026 e.v. zijn we als gemeenten te weinig door het rijk gecompenseerd voor de taken die we als gemeenten moeten uitvoeren. Dit ziet u terug als tekorten in de Beleidsbegroting voor de jaren 2026 en 2027 (1^e regel in onderstaande tabel).

Effect septembercirculaire op Beleidsbegroting 2024-2027

Het financieel effect van de septembercirculaire is voor de jaren 2024 tot en met 2027 nadelig. Dit wordt voor die jaren verklaard door hoeveelheidsverschillen bij verschillende verdeelmaatstaven en kleine mutaties.

Verder zijn er taakmutaties of wijzigingen in decentralisatie- en integratie-uitkeringen in het gemeentefonds waar ook weer lasten- of batenmutaties in de gemeentebegroting tegenover staan. Per saldo verloopt dit nagenoeg budgettair neutraal.

De loon- en prijsontwikkelingen (Ipo) voor 2024 in de septembercirculaire 2023 wijken op basis van de nieuwe berekeningen van het Centraal Planbureau af van de ramingen in de meicirculaire 2023. Wij stellen voor om deze middelen te reserveren en te betrekken bij de nieuwe berekeningen van de loon- en prijsontwikkelingen in maart 2024 (t.b.v. de Zomernota 2024-2028) en/of de nieuwe CAO voor 2024. Voor 2027 e.v. is er sprake van een nieuwe financieringssystematiek.

Nieuwe financieringssystematiek m.i.v. 2027

In de Voorjaarsnota 2023 is *eenzijdig door het Rijk* besloten om het gemeentefonds vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product.

De nieuwe werkwijzen van het rijk vanaf 2026 m.b.t. het gemeentefonds kost de gemeenten in 2026 € 2,3 miljard, in 2027 € 2,7 miljard en in 2028 € 3,4 miljard ten opzichte van de 'trap-op trap-af' systematiek. Dat staat nog los van de oploop van de opschalingskorting met € 675 miljoen vanaf 2026 (bron: Lias info). Omgerekend voor Hengelo is dit deel (oploop) van de opschalingskorting circa € 3,2 miljoen. De totale doorgevoerde opschalingskorting in 2026 is dan landelijk € 975 miljoen (bijna € 4,8 miljoen voor Hengelo).

De nieuwe systematiek vanaf 2027 leidt naar verwachting tot nadelige effecten. De verwachte loonontwikkelingen zijn de komende jaren en ook vanaf 2027 aanzienlijk hoger dan de prijsontwikkelingen. Dit betekent dat voor de extra loonstijging boven de inflatie (prijsindex) het volume accres vanaf 2027 moet worden aangesproken. Daarom stellen wij voor om de extra gemeentefondsmiddelen vooralsnog te ramen op een stelpost nominale ontwikkelingen vanaf 2027.

Financieel effect op Beleidsbegroting 2024-2027

De mutaties voor 2024 e.v. zullen worden verwerkt in een (meerjarige) begrotingswijziging, na de vaststelling van de Beleidsbegroting 2024-2027 door uw gemeenteraad. Het effect op het begrotingssaldo is (* € 1.000; - = nadeel):

	- = nadeel; bedragen (* € 1.000)			
	2024	2025	2026	2027
Concept Beleidsbegroting 2024-2027	471	1.019	-1.399	-2.942
Totaal financieel effect septembercirculaire 2023	-179	-343	-180	-316
Nieuw begrotingssaldo na septembercirculaire 2023	292	676	-1.579	-3.258

Na de verwerking van de septembercirculaire 2023 is er voor de jaren 2024 tot en met 2027 sprake van een nadeliger beeld ten opzichte van de concept Beleidsbegroting 2024-2027.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

BIJLAGE – Financiële effecten septembercircularie 2023 op de begroting

Financieel effect op basis van de septembercircularie 2023 van het gemeentefonds					
(onder voorbehoud van rectificaties ministerie)					
- = nadeel; bedragen (* € 1.000)					
	2023	2024	2025	2026	2027
1. Algemene uitkering:					
1.1 LPO accres gecombineerde index		2.121	2.093	1.793	1.793
1.2 Nieuwe financieringssystematiek m.i.v. 2027					3.637
1.3 Voorschot 2023 onder plafond BTW compensatiefonds	1.766				
1.4 Financieringssystematiek – deel BCF					-374
1.5 Hoeveelheidsverschillen	219	-190	-354	-191	-320
Taakmutaties:					
1.6 Re-integratie (m.i.v. 2028)					
1.7 Bijzondere bijstand en vroegsignalering		279			
1.8 Rijksvaccinatieprogramma		22	22	20	20
1.9 Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg		250	145		
2. Integratie-, decentralisatie- en suppletie-uitkeringen:					
2.1 Suppletie-uitkering 2022 integratie sociaal domein	49				
2.2 LHBTI beleid Regenboogsteden	20	20	20	20	
2.3 Participatie WSW 'oude stijl' - verhoging minimum loon	187	177	165	152	137
3. Overige kleine mutaties					
		11	12	11	4
Totaal effect op gemeentefondsuitkeringen	2.240	2.690	2.103	1.805	4.897
Lasten- en batenmutaties:					
1.1. Stelpost nominale ontwikkelingen 2024		-2.121	-2.093	-1.793	-1.793
1.2 Stelpost nominale ontwikkelingen vanaf 2027		0	0	0	-3.637
1.4 Stelpost BTW compensatiefonds o.b.v. meicircularie 2023					373
1.6 Re-integratie (m.i.v. 2028)					
1.7 Bijzondere bijstand en vroegsignalering		-279			
1.8 Rijksvaccinatieprogramma		-22	-22	-20	-20
1.9 Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg		-250	-145		
2.2. LHBTI beleid Regenboogsteden	-20	-20	-20	-20	
2.3 Participatie WSW 'oude stijl' - verhoging minimum loon	-187	-177	-165	-152	-137
Totaal effect op lasten- en batenmutaties:	-207	-2.869	-2.445	-1.985	-5.214
Totaal financieel effect septembercircularie 2023:	2.034	-179	-343	-180	-316

Hieronder volgt een toelichting op elk onderdeel uit de tabel.

1. Algemene uitkering:**1.1. LPO accres gecombineerde index***Loon- en prijsontwikkelingen 2024*

De gecombineerde index voor loon- en prijsontwikkelingen, die is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van september 2023, geven nu een hogere indexering dan de raming in de meicircularie 2023, die was gebaseerd op het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2023. Hierbij gaat het voor Hengelo om een bedrag van ruim € 2,1 miljoen in 2024 aflopend naar bijna € 1,8 miljoen in 2027.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

In de Zomernota en de Beleidsbegroting (t) hanteren we altijd de indexen op basis van het CEP, die elk jaar in maart (t-1) bekend worden gemaakt. Nu we extra middelen ontvangen in de septembercirculaire stellen we voor deze te reserveren op de stelpost nominale ontwikkelingen 2024. Dan kunnen we deze stelpost volgend jaar in de Zomernota inzetten ter compensatie van de verwachte hogere loon- en prijsindexen.

1.2 Nieuwe financieringssystematiek m.i.v. 2027

In de Voorjaarsnota 2023 is *eenzijdig door het Rijk* besloten om het gemeentefonds vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product.

Uitgangspunt van deze systematiek is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgt. De indexatie wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. In de Miljoenennota 2024 is deze indexering uitgewerkt.

De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor de fondsen volgens het Rijk minder schommelen.

De indexatie voor inflatie volgt de prijs bbp van het lopende jaar, waardoor de fondsen volgens het Rijk reëel 'op niveau' blijven. De grondslagen waarover deze indexatie berekend wordt, worden op gelijke wijze bepaald als de huidige grondslagen. Ten slotte wordt de tranche van het lopende jaar bij de Voorjaarsnota van het Rijk definitief en verwerkt in de meicirculaire van dat jaar. De bbp groei (zowel voor volume als prijs) is daarbij gebaseerd op de CEP-raming (Centraal Economisch Plan) van het CPB.

Deze nieuwe systematiek leidt naar verwachting tot nadelige effecten. De verwachte loonontwikkelingen zijn de komende jaren en ook vanaf 2027 aanzienlijk hoger dan de prijsontwikkelingen. Dit betekent dat voor de extra loonstijging boven de inflatie (prijsindex) het volume accres vanaf 2027 moet worden aangesproken. Daarom stellen wij voor om de extra gemeentefondsmiddelen van ruim € 3,6 miljoen vooralsnog te ramen op een stelpost nominale ontwikkelingen vanaf 2027. We zullen op basis van het nieuwe CEP (maart 2024) kijken hoe de prijs- en loonontwikkelingen de komende jaren verlopen en/of er aanpassing van de stelpost nodig is.

1.3 Voorschot 2023 onder plafond BTW-compensatiefonds

In de Beleidsbegroting 2024-2027 hebben we, op basis van de meicirculaire 2023, een structurele stelpost BTW-compensatiefonds opgenomen van circa € 1,56 miljoen jaarlijks (zie paragraaf 3.3 van deze Beleidsbegroting).

Nu is in de septembercirculaire 2023 een inschatting door het Rijk voor 2023 gemaakt van de declaraties door gemeenten bij het BTW-compensatiefonds. Er wordt landelijk een onderschrijding ten opzichte van plafond (=lager bedrag aan declaraties) verwacht, hetgeen voor Hengelo een verwacht voorschot (hogere gemeentefondsuitkering) betekent van bijna € 1,77 miljoen.

1.4 Financieringssystematiek – deel BCF

In de meicirculaire 2023 was aangekondigd dat een deel van het accres in september 2023 wordt gestort in het BTW-compensatiefonds. Voor Hengelo is het toen ingeschatte bedrag van circa € 373.000 op een stelpost gezet tot de definitieve uitname in het gemeentefonds plaatsvindt in de septembercirculaire 2023. Deze mutaties in de begroting voor het jaar 2027 verlopen nu nagenoeg budgettair neutraal.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

1.5 Hoeveelheidsverschillen

De actualisatie van de gemeentelijke en landelijke aantallen van de diverse verdeelmaatstaven in de algemene uitkering leiden tot positieve effecten voor de begroting 2023 (€ 219.000 voordeel) en negatieve effecten voor de begroting 2024-2027 (bandbreedte jaarlijks nadeel tussen de € 190.000 - € 354.000).

De landelijke ontwikkeling van de aantallen hebben vooral betrekking op het aantal bijstandsontvangers, inwoners 75+ met drempel, regionale en landelijke centrumfunctie, leerlingen Voortgezet Onderwijs en de belastingcapaciteit (WOZ-waarden).

De gemeentelijke ontwikkeling van de aantallen hebben met name betrekking op WOZ-waarden, medicijngebruik, inwoners met migratieachtergrond, doelgroepenregister, leerlingen Voortgezet Onderwijs en regionale centrumfunctie.

Taakmutaties:

1.6 Re-integratie (m.i.v. 2028)

Met de Voorjaarsnota 2023 heeft het kabinet besloten om vanaf 2028 het re-integratiebudget voor gemeenten structureel met € 20 miljoen te verlagen. Deze maatregel van het Rijk is onderdeel van de ombuigingen om de Rijksbegroting op orde te houden. Voor Hengelo gaat het vanaf 2028 om een jaarlijkse uitname van circa € 96.000 in het gemeentefonds. Met ingang van 2028 zullen wij de uitgaven met dit bedrag neerwaarts bijstellen.

1.7 Bijzondere bijstand en vroegsignalering

Het kabinet stelt in totaal € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Van dit bedrag is in 2023 in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld (voor Hengelo € 278.000 o.b.v. de meicirculaire 2023).

Voor 2024 wordt ook € 50 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd. Voor Hengelo betekent een verhoging van de gemeentefondsuitkering met bijna € 279.000. Wij stellen u voor dit bedrag toe te voegen aan de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. Dit zal dan worden betrokken bij het nieuwe beleidsvoorstel over armoede en schulden.

1.8 Rijksvaccinatieprogramma

Vanaf december 2019 krijgen zwangere vrouwen kinkhoestvaccinatie aangeboden door de Rijksoverheid. Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van deze vaccinatie formeel overgedragen aan gemeenten. Bij deze septembercirculaire wordt voor Hengelo jaarlijks € 20.000-€ 22.000 aan het gemeentefonds toegevoegd. Wij stellen u voor deze structurele bedragen toe te voegen aan het taakveld ten behoeve van de GGD (SamenTwente).

1.9 Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg

In de septembercirculaire 2023 worden de middelen voor de loon- en prijsbijstelling 2022 over de reserveringen jeugdzorg op de Aanvullende Post in de Rijksbegroting aan het gemeentefonds toegevoegd. Deze toevoeging heeft betrekking op de jaren 2024 en 2025 (voor Hengelo: € 250.000 resp. € 145.000). Wij stellen u voor dit bedrag vooralsnog te parkeren op de stelpost gemeentefonds in afwachting van de definitieve uitkomsten van het (vervolg)onderzoek reële tarieven.

2. Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

2.1 Suppletie-uitkering 2022 integratie sociaal domein

In de decembercirculaire 2020 is deze suppletie-uitkering doorgetrokken naar 2022 in verband met de uitgestelde invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds met ingang van 2023 i.p.v. 2022. De suppletie-uitkering voor 2022 is nu na gecalculeerd en is daarmee definitief geworden. Dit leidt tot een voordeel van circa € 49.000 (in de begroting 2023).

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

2.2. LHBTI beleid Regenboogsteden

Regenboogsteden zetten zich in voor de gezamenlijke doelstelling de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen, Transgenderpersonen en intersekse personen (LHBTI) verder te bevorderen.

Als onderdeel van het Programma Regenboogsteden is er naar aanleiding van de motie Bergkamp een speciaal traject binnen Regenboogsteden dat zich richt op veiligheid in wijken voor LHBTI personen. Hengelo ontvangt hiervoor jaarlijks € 20.000 in het gemeentefonds voor de periode 2023-2026. Op basis van de beleidsnotitie 'Voorbij de Regenboog 2023-2026' waren deze middelen vooralsnog als baten in programma 6 van de begroting opgenomen. Nu worden deze baten in programma 6 afgeaamd, omdat ze worden ontvangen via het gemeentefonds (programma 9). Deze mutaties zijn budgettair neutraal.

2.3 Participatie WSW 'oude stijl' – verhoging minimumloon

Bij Voorjaarsnota heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw). Dit betreft een meerjarige reeks die toegevoegd wordt aan het Wsw-onderdeel in deze integratie-uitkering. De bedragen in de reeks lopen af met de afbouw van de Wsw. Voor Hengelo gaat het om een verhoging van de gemeentefondsuitkering van € 187.000 in 2023 aflopend tot € 137.000 in 2027. Wij stellen u voor, zoals gebruikelijk voor dit onderdeel, de bedragen door te verstrekken aan de SWB.

3. Overige kleine mutaties

Er zijn diverse kleine mutaties in de septembercirculaire voor de Europese richtlijn energieprestatie gebouwen, Wet visueel beperkten, Hulpmiddelen thuis laten staan en Veilig wonen. Deze mutaties zijn afzonderlijk van zo'n minimale omvang dat we deze niet aan de budgetten elders in de begroting gaan toevoegen.

4. Overige ontwikkelingen

Energietoelage

We verwachten de resterende middelen voor de energietoelage 2023 (Hengelo: bijna € 4,6 miljoen) te ontvangen in de decembercirculaire 2023. Zie hiervoor de 2^e Beleidsrapportage 2023.

Intensivering beschut werk

In de kamerbrief van 6 juli jl. heeft de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen aangekondigd voornemens te zijn extra middelen beschikbaar te stellen voor de financiering van beschut werk. Aanleiding hiervoor is een recent onderzoek waaruit blijkt dat gemeenten per beschutte werkplek geld moeten bijleggen wegens de lage netto toegevoegde waarde van medewerkers. De extra middelen zijn onderdeel van een breder pakket aan maatregelen en bestuurlijke afspraken om beschut werk te stimuleren.

Het gaat in 2024 om een intensivering van macro ruim € 23 miljoen. Het is de bedoeling dat het bedrag per plek structureel wordt verhoogd met € 2.157 (prijzen 2023). Deze intensivering stijgt vervolgens mee met het aantal plekken tot macro bijna € 65 miljoen in de structurele situatie. Het is de verwachting dat de bedragen zullen worden verwerkt in de meicirculaire 2024.

Invoeringskosten Omgevingswet

De in het coalitieakkoord toegezegde compensatie invoeringskosten Omgevingswet voor gemeenten is niet verwerkt in de septembercirculaire 2023. Zoals aangegeven in de Kamerbrief van 14 juli jl. wordt de compensatie voor 2023 opgenomen in de decembercirculaire 2023.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074